
Faculty of Business Administration

A sokszínű bizalom

Kováts Gergely

Institute of Management

H-1093 Budapest, Fővám tér 8.; H-1828 Budapest, PO Box 489.
Phone.: (1)4825377, (1)4825263; fax: (1)4825118
Internet: <http://mgmt.uni-corvinus.hu>

Köszönetnyilvánítás

A kutatás a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Ösztöndíjának támogatásával valósult meg, amelyet ezúton is köszönök.

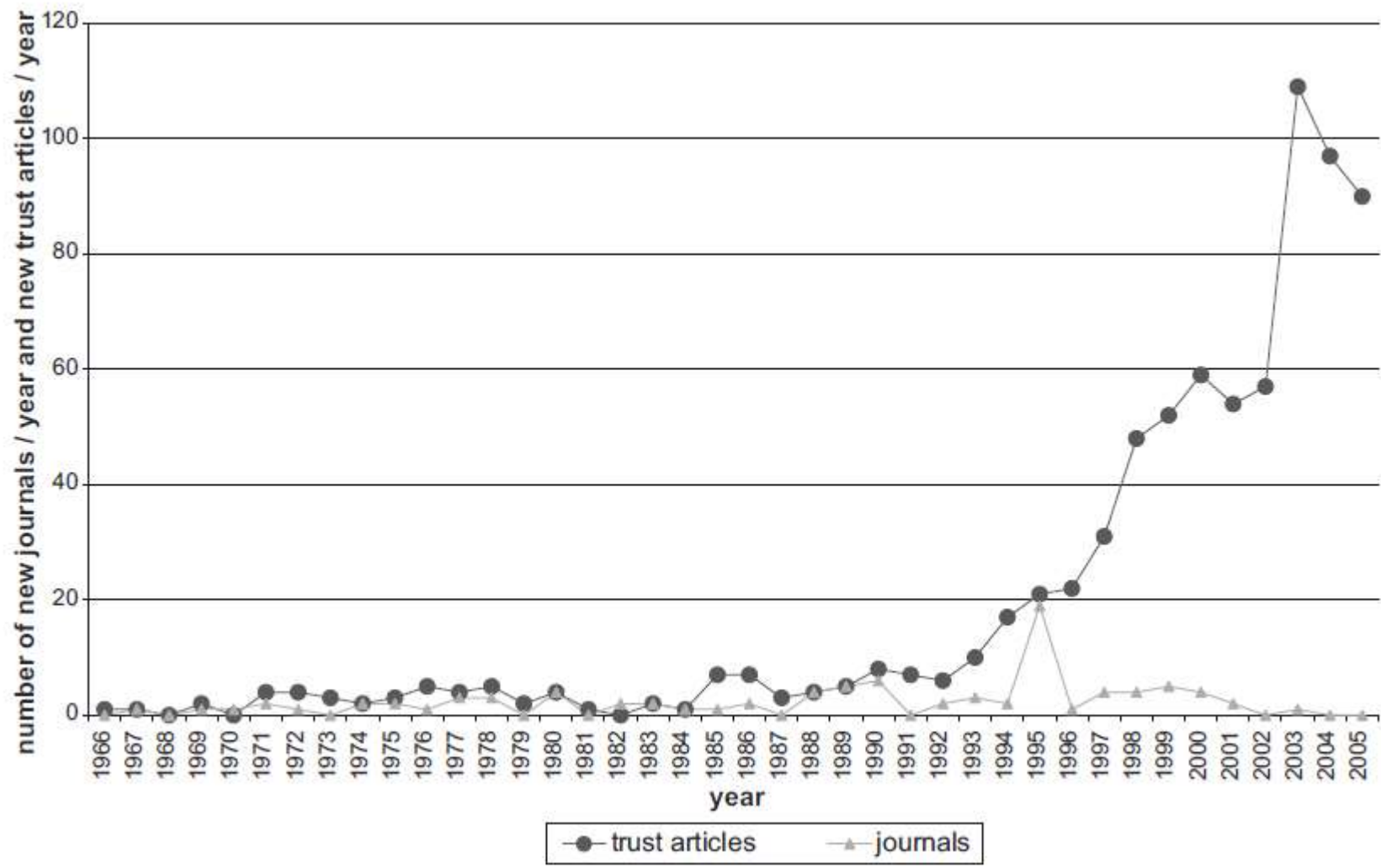
- Cél: áttekintést adni a bizalommal kapcsolatos kutatások aktualitásáról, néhány megközelítési lehetőségéről és aktuális kutatásairól => gyorstalpaló? State of the art jelentés?
- Példák, hogy milyen sok tudományterületen jelenik meg a bizalom kutatási kérdését => Átfogó téma
- Miért ilyen népszerű, átfogó? => relevancia kérdései. Társadalmi átalakulás, poszt-socialista régió egyedi vonásai
- Hogyan ragadható meg a bizalom? => lehetséges definíciók, tudományági megközelítések?
- Konceptiók: általánosított bizalom és specifikus bizalom
- Az általánosított bizalom mérése és hatása dolgokra. Az általános bizalom alakulása az oktatás szintjétől függően.
- A specifikus bizalom értelmezése és használati lehetőségei.
- Egy konkrét példa?

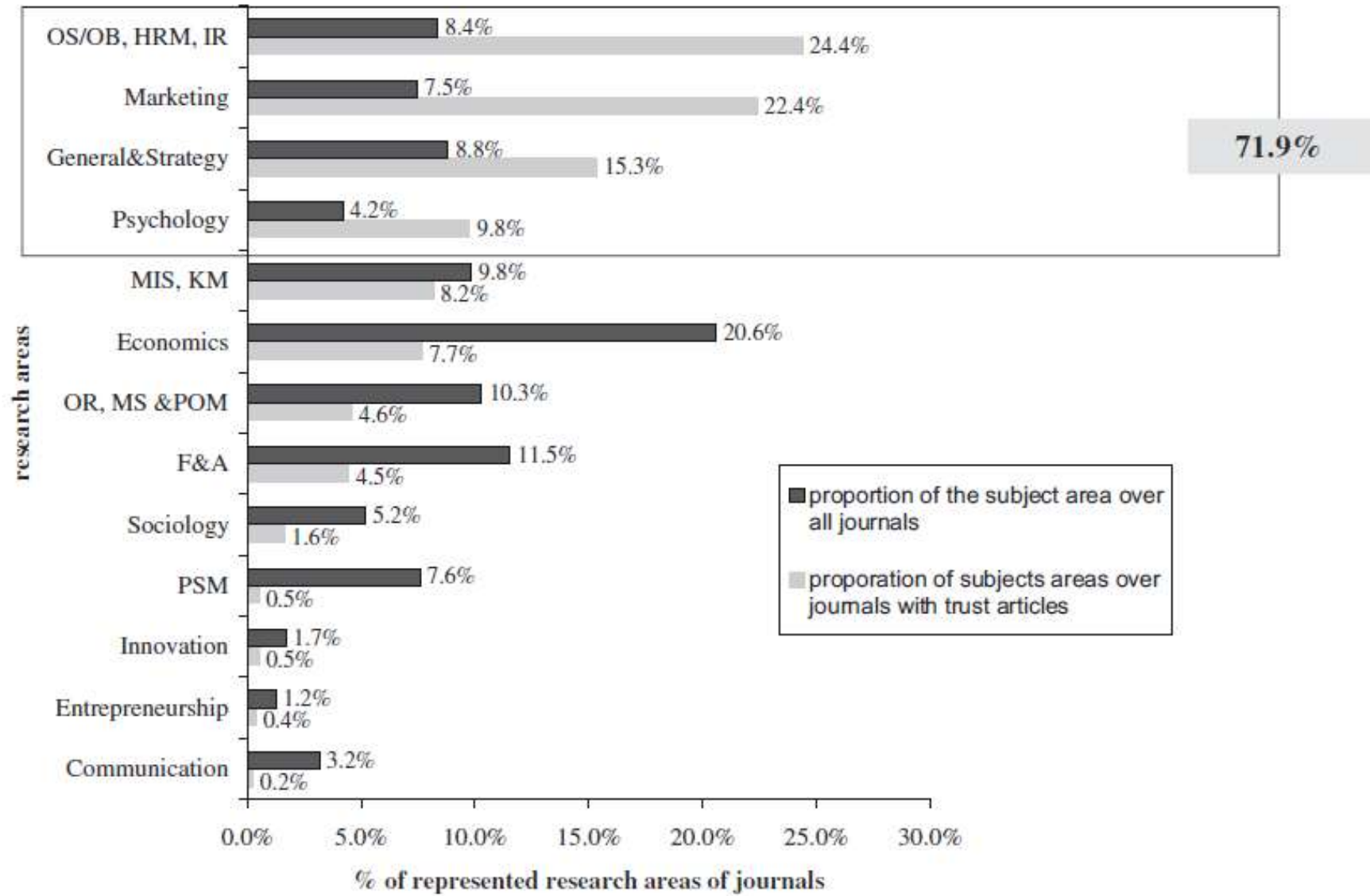

Néhány friss kutatás a bizalommal kapcsolatban

- Korrupció: [Trust Me, I'm a Businessman: Integrity, Trust, Corruption and Counterfeits](#)
- Sharing economy: [Trust and reputation in the sharing economy: The role of personal photos in Airbnb](#)
- Rendőrség: [Trust in the police: The influence of procedural justice and perceived collective efficacy](#)
- Bizalom a tudományban: [Trust in science and the science of trust](#)
- E-kereskedelem: [A Meta-analysis of Online Trust Relationships in E-commerce](#)
- [Security, privacy and trust in Internet of Things: The road ahead](#)
- Terrorizmus : [How Fear Drives Us Apart: Explaining the Relationship between Terrorism and Social Trust](#)
- Szexualitás: [A breach of trust: Fighting nonconsensual pornography \(revenge porn\)](#)
- Párkapcsolatok: [Trust in cross-cultural relationships](#)
- Migráció: [Do institutions or culture determine the level of social trust? The natural experiment of migration from non-western to western countries](#)
- Média: [Trust and distrust in online fact-checking services](#)

Forrás: Ebert 2009:73

Önálló folyóirat 2014-től

A bizalom szerepének felértékelődése

■ Társadalmi változások

- A (kis)közösség által kikényszerített normáktól a hálózatos társadalomig
- Munkamegosztás növekedése: egyre többet találkoznak és működnek együtt olyanokkal, akiket nem ismernek.
- Munka világának átalakulása: proaktivitás, kezdeményezőkézség, másokkal való együttműködés – pl. empowerment, autonóm munkacsoportok, delegálás, autonómia
- A harmonikus együttműködés mint versenyelőny

■ Következmény

- Biztosítékok, garanciák, hitelesítők szerepe
- Komplexitás növekedése
- Kooperációs kényszerek növekedése

■ Közsféra átalakulása: pl. agentification

A bizalom mint csodaszer?

■ A bizalom

- csökkenti az ellenőrzés tranzakciós költségét (intézményi közgazdaságtan),
- növeli az előrejelezhetőséget és csökkenti a komplexitást (rendszerelmélet),
- javítja a külső környezeti kihívásokhoz való alkalmazkodóképességet (intézményi szociológia), és
- a bizalom feltétele az autonómiának (kritikai megközelítések).

■ A kontrollra, a kényszerítésre, szabályozásra épülő működés alternatívája?

■ Minél magasabb a bizalom, annál jobb?

Magyarország

■ A magyar társadalom

- erősen bizalomhiányos
- felemás viszonyban van a normakövetés és normaszegés megítélésével
- a gazdasági egyenlőtlenségeket igazságtalanul nagyinak tartja
- erősen államfüggő: az állami újraelosztást jobban támogatja, mint az öngondoskodást és a piaci megoldásokat. (Tóth 2010; 2017)

■ Szűk bizalmi rádiusz: „Más emberek iránt a leginkább még a magyarok vannak bizalommal a volt szocialista országok közül, ugyanakkor az intézményi bizalom tekintetében az egész kontinensre vetítve, ezen belül a volt keleti blokk országai sorában is sereghajtók vagyunk”

■ Okok (Györfy 2014; Kornai 2005):

- Szocialista rendszer öröksége (paternalizmus, fiskális illúzió, szabályok kijátszásnak gyakorlata)
- Magas várakozások és csalódás az új rendszerben
- Anyagi veszteségek
- Igazságtalanság érzete
- Korrupció / az új rendszer hibái

Kapcsolódó fogalmak sokszínűsége

- Competence - kompetencia
- Confidence – konfidencia
- Hope - remény
- Loyalty - hűség
- Reliance - megbízhatóság
- Credibility - hitelesség
- Cooperation - együttműködés
- Predictability – kiszámíthatóság
- Legitimity – legitimitás
- Reputation - hírnév

Intézményi bizalom értelmezése négy területen

Közigazgatás	Bíróságok
Konfidencia Hit (faith) Értékelés (Evaluation) Várakozások (Expectation) Érdekek (Interests) Sebezhetőség (Vulnerability) Érdekképviselet (Fiduciary interest)	Érdekképviselet (Fiduciary interest) Kötelezettségek (responsibilities) Konfidencia Támogatás (Support) Jóváhagyás (Approval) Legitimitás (Legitimacy) Elégedettség (Satisfaction)
Rendőrség	Orvosságok
Legitimitás (legitimacy) Személyközi bizalom (interpersonal trust) Konfidencia Hatásosság (Effectiveness) Hatékonyság (Efficiency) Motiváció Karakter	Konfidencia Sebezhetőség (Vulnerability) Hűség (Fidelity) Kompetencia Becsületesség (Honesty) Bizalmasság (Confidentiality)

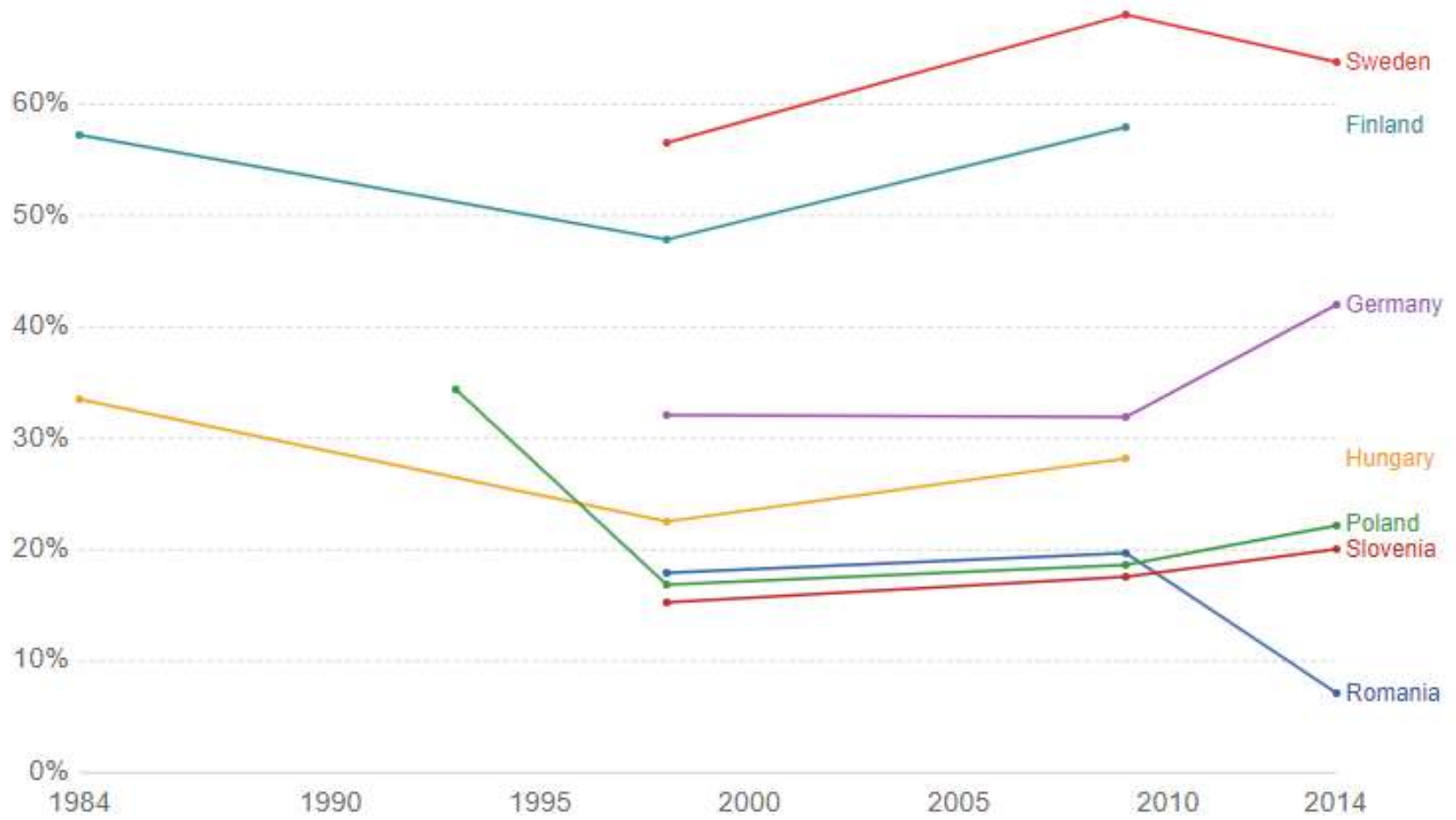
A fogalom sokszínűségének okai

- Sokféle viszony jellemzésére szolgál
  - Specifikus bizalom és általánosított bizalom (a bizalom rádiusza)
  - Bizalom az intézményekkel / rendszerekkel kapcsolatban?
  - Bizalom a szervezetek között?
- A bizalom mint a személy vagy mint a kapcsolat jellemzője
- Nehezen megfigyelhető:
  - Pszichológiai állapotot (attitűdöt) vagy a magatartást kell-e megfigyelni
  - Módszertani sokszínűség
- Nyelvi/kulturális különbségek a fogalom értelmezésében

Interpersonal trust attitudes

Share of people agreeing with the statement "most people can be trusted" (World Value Survey).

Source: Trust (World Values Survey (2014))
Note: See source for further details regarding specific survey question.

CC BY-SA

<https://ourworldindata.org/trust>

Gergely Kováts

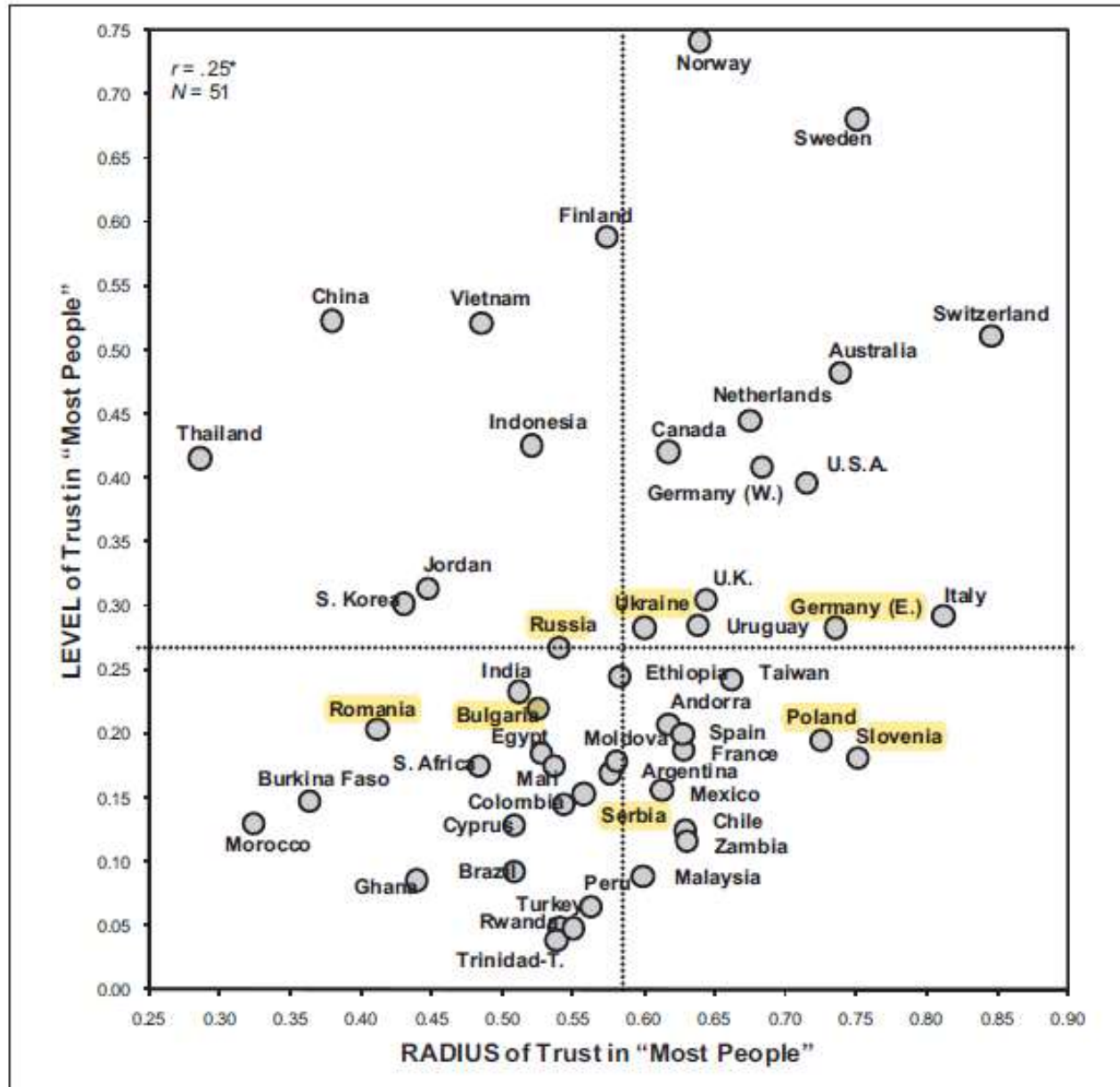

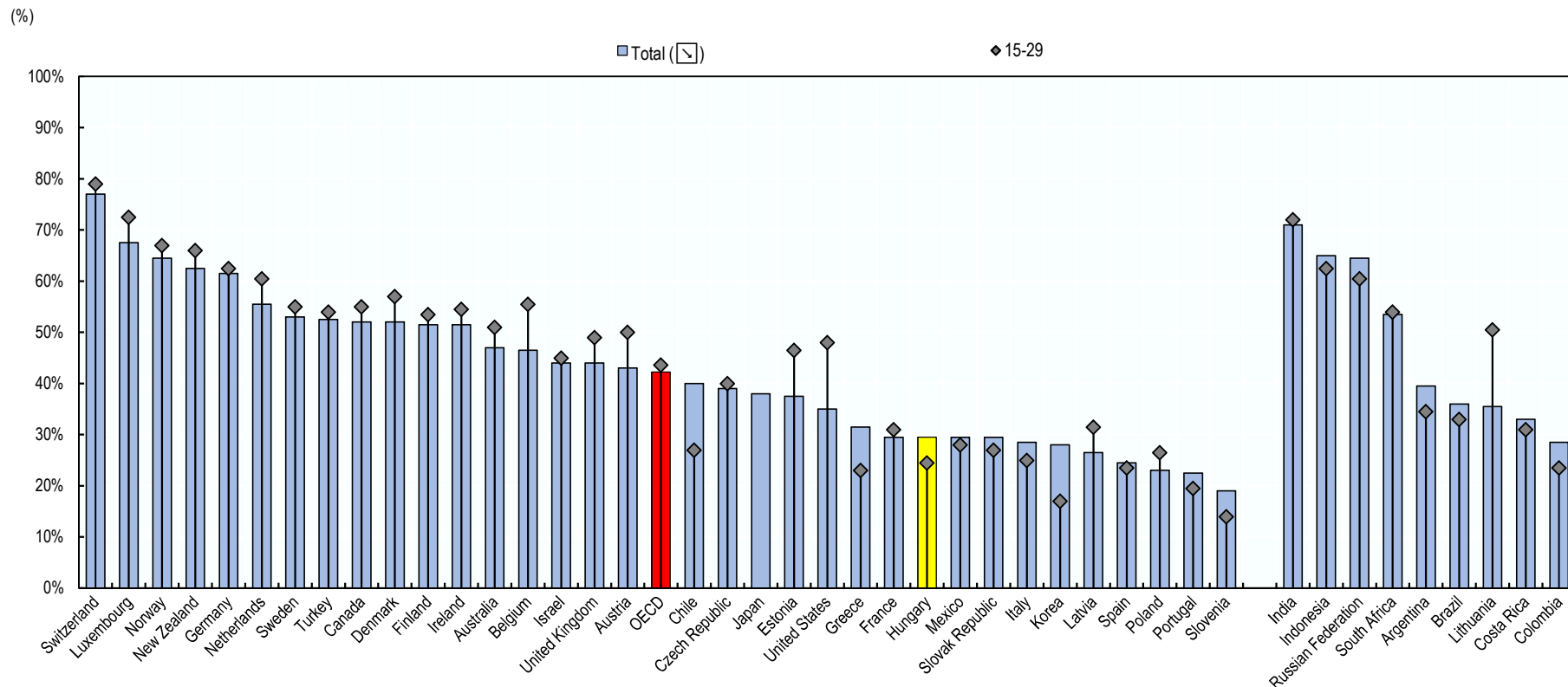
Figure 5. Contrasting Level and Radius of Trust in Most People

Delhey et al 2011

Bizalom a kormányokban

- Percentage of people reporting to have confidence in national government by age, average 2014/ 2015

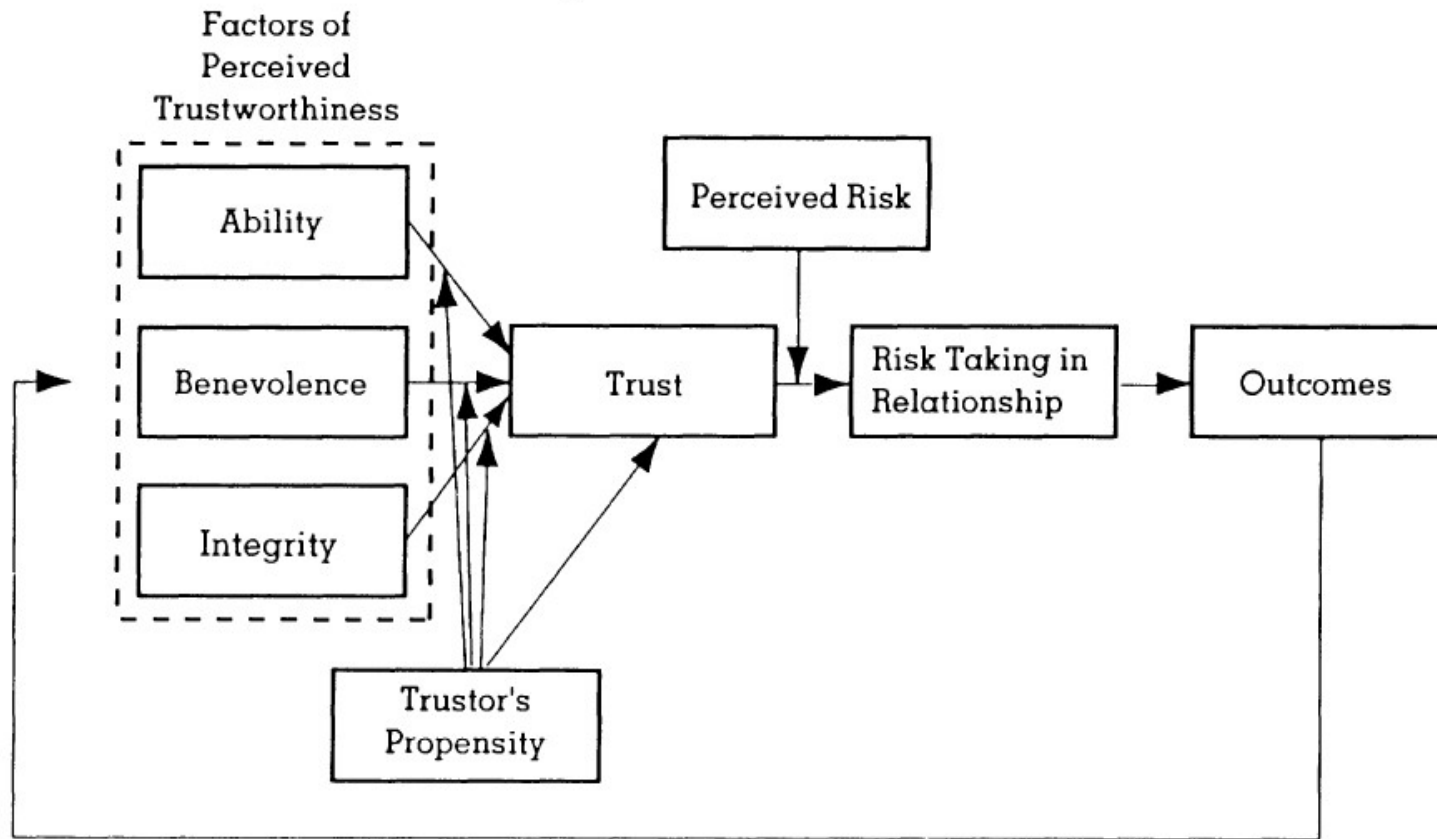
Egy lehetséges definíció

- „Olyan pszichológiai állapot, amelyben hajlandóak vagyunk elfogadni a sebezhetőséget mások szándékaival vagy magatartásaival kapcsolatos pozitív várakozások alapján.”
(Rousseau et al 1998:395)

Egy lehetséges modell

FIGURE 1
Proposed Model of Trust

Decision to trust model

Tényező		Bizalmatlanság jellemzője	A bizalom jellemzője
Bizalmat adó jellemzői	Kockázattűrő képesség	alacsony	magas
	Személyiség stabilitása	alacsony	magas
	Hatalom	alacsony	magas
Szituatív tényezők	Szituatív biztonság	alacsony	magas
	Hasonlóság	alacsony	magas
	Érdek	ellentétes	illeszkedő
	Jóindulat	nem kinyilvánított	kinyilvánított
	Képesség	alacsony	magas
	Előrejelezhetőség/integritás	alacsony	magas
	Kommunikáció	gyenge	jó

- Bizalom, kockázat és kontroll
  - Kalkulatív szemlélet vagy „leap of faith”?
  - Bizalom és bizalmatlanság: egy egyenes két végpontja vagy eltérő koncepciók?
-
- A bizalom önerősítő vagy gyengítő köre
  - A bizalom aszimmetrikus természete
  - Bizalom: kölcsönös vagy aszimmetrikus?

Köszönöm a figyelmet!

gergely.kovats@uni-corvinus.hu

A kutatás a Magyar Tudományos Akadémia Bolyai János Ösztöndíjának támogatásával valósult meg, amelyet ezúton is köszönök.

